

Funded by
the European Union

Transformational Learning Network for Resilience

Enabling Ukrainian higher education to ensure a sustainable

Курс. Сталий розвиток та управління ризиками під час кризи

ПРАКТИЧНА РОБОТА

**Використання SWOT-аналізу для ефективного управління ризиками
розвитку людського потенціалу в умовах кризи**

к.е.н., доцент Літвак О.А.

ПРАКТИЧНА РОБОТА

Використання SWOT-аналізу для ефективного управління ризиками розвитку людського потенціалу в умовах кризи

Мета практичної роботи – формування практичних навичок проведення SWOT-аналізу для ефективного управління ризиками під час кризи.

Теоретичні відомості

SWOT-аналіз використовується для оцінки ризиків та розробки стратегій їх управління. Назва методу походить від початкових букв англійських слів: strengths (сильні сторони), weaknesses (слабкі сторони), opportunities (можливості) і threats (загрози).

SWOT-матриця

Внутрішнє середовище	Сильні сторони (Strengths)	Слабкі сторони (Weaknesses)
	Властивості об'єкта, що дають переваги перед іншими	Властивості, що послаблюють об'єкт
Зовнішнє середовище	Можливості (Opportunities)	Загрози (Threats)
	Зовнішні ймовірні фактори, що надають додаткові можливості для досягнення цілі	Зовнішні ймовірні фактори, що можуть ускладнювати досягнення цілі

Основні етапи технології проведення SWOT-

аналізу

1. Виявлення факторів внутрішнього середовища (розподіл на сильні та слабкі сторони).
2. Оцінку (ранжування) важливості факторів.
3. Виявлення факторів зовнішнього середовища (поділ на фактори, що несуть можливості та загрози).
4. Оцінку (ранжування) факторів за значимістю.
5. Відсів малозначимих і малоймовірних факторів, які не мають практичної значущості.
6. Формування SWOT-матриці (заповнення граф сильних і слабких сторін, можливостей та загроз).

Процедура SWOT-аналізу не завершується складанням зазначеної матриці. В результаті вивчення SWOT-аналізу складається план можливих стратегічних дій, спрямованих на нейтралізацію слабких сторін (у тому числі за рахунок сильних).

STRENGTHS – Сильні сторони	WEAKNESS – Слабкі сторони
<ol style="list-style-type: none"> 1. Вигідне географічне розташування. 2. Значний природно-ресурсний потенціал, що включає запаси нафти, місцеві будівельні матеріали, сільськогосподарські угіддя, водні ресурси. 3. Наявність в регіоні різноманітних рекреаційних ресурсів та історико-культурної спадщини. 4. Наявність конкурентоспроможних підприємств у нафтохімічній, машинобудівній, та інших галузях економіки. 5. Високий потенціал перероблюваної промисловості. 6. Високий рівень освіти населення регіону. Вищу освіту мають понад 50% населення. 7. Високий науковий потенціал. 8. Поява прогресивно, цивілізаційно налаштованої значної частини суспільства. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Низька частка високотехнологічного сектора в економіці регіону характеризується високим ступенем зносу основних фондів та вкрай низькою продуктивністю праці. 2. Високий рівень забруднення навколишнього середовища регіону. 3. Низький рівень грошових доходів населення. 4. Зниження якості життя та показників стану здоров'я населення. 5. Низький рівень розвитку малого та середнього бізнесу. 6. Корупція, що блокує ефективний соціально-економічний розвиток. 7. Значні відмінності у соціально – економічному розвитку та економічному потенціалі між різними муніципальними утвореннями регіону. 8. Високий рівень безробіття.
OPPORTUNITIES – Можливості	THREATS – Загрози
<ol style="list-style-type: none"> 1. Розробка Концепції та Стратегічної Програми довгострокового розвитку регіону. 2. Формування нової державної політики в освітній галузі, в галузі охорони здоров'я та соціального захисту. 3. Стимулювання підприємств до впровадження «зелених» технологій для екологічного відновлення та енергетичної незалежності регіону і переходу до сталого розвитку. 4. Розвиток малого та середнього бізнесу, здатного збільшити свою частку до 50% у структурі ВРП. 5. Розвиток різних форм приватно-державного та міжнародного партнерства. 6. Інтегрованість зі світовими передовими підприємствами. 7. Створення сприятливого інвестиційного клімату. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Складна політична ситуація. 2. Криза економіки країни. 3. Імовірність збільшення еміграції з країни та регіону молоді та кваліфікованих працівників. 4. Низька інвестиційна привабливість деяких секторів економіки. 5. Нестабільність податкового та бюджетного законодавства. 6. Зменшення державної фінансової підтримки в галузі освіти, охорони здоров'я та соціального захисту. 7. Екологічні проблеми в регіоні, що загрожують перерости в екологічну катастрофу.

Складання SWOT-аналізу розвитку людського потенціалу країни

SWOT-аналіз перспектив розвитку людського потенціалу країни допомагає виявити сильні та слабкі сторони, а також зовнішні можливості та загрози, що впливають на розвиток населення як ключового ресурсу економіки та суспільства.

Складання SWOT-аналізу розвитку людського потенціалу країни в умовах кризи дозволяє:

- оцінити поточні ресурси та можливості – визначити, які внутрішні сили можна використовувати для подолання кризових тенденцій та які слабкості вимагають уваги;
- визначити зовнішні чинники – можливості, які можуть сприяти розвитку людських здібностей та загрози, які можуть цьому перешкоджати;
- розробити стратегічні напрями – сформулювати рекомендації щодо розвитку та ефективного використання людських здібностей в умовах кризи;
- підвищити стійкість до кризи – створити основу для адаптації та з урахуванням кадрової та соціальної політики у кризових ситуаціях.

ПРАКТИЧНЕ ЗАВДАННЯ

Виконати SWOT-аналіз розвитку людського потенціалу України в умовах кризової ситуації. Для формування матриці SWOT-аналізу використовуйте матеріали лекцій та додаткові джерела інформації.

Рекомендовано проводити SWOT-аналіз у форматі брейншторму, в якому беруть участь всі студенти групи. Або можна поділити групу на декілька підгруп. В кінці заняття кожна підгрупа представляє свій SWOT-аналіз і надає аргументовані висновки та пропозиції.

SWOT-аналіз розвитку людського потенціалу України в умовах кризи

Сильні сторони (Strengths)	Слабкі сторони (Weaknesses)
<ol style="list-style-type: none"> 1. Високий рівень освіти. Україна має великий потенціал у вигляді висококваліфікованих спеціалістів з технічних, природничих та інших галузей 2. 3. 4. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Міграція робочої сили. Високий рівень еміграції кваліфікованих кадрів за кордон (brain drain), що знижує внутрішній потенціал. 2. 3. 4.
Можливості (Opportunities)	Загрози (Threats)
<ol style="list-style-type: none"> 1. Залучення іноземних інвестицій та грантів. Відновлення після кризи створює можливості для міжнародної співпраці та залучення коштів на розвиток людського потенціалу. 2. 3. 4. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Тривала війна. Військовий конфлікт продовжує призводити до руйнування інфраструктури та значно обмежує ресурси для розвитку людського потенціалу. 2. 3. 4.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ СКЛАДАННЯ

SWOT-аналізу розвитку людського потенціалу в умовах кризи

1. Визначення **сильних сторін** спрямоване на виявлення поточних переваг у сфері освіти, рівнів кваліфікації робочої сили, здоров'я населення та доступності медичних послуг. Також враховується гнучкість і адаптивність населення країни, тобто здатність швидко пристосовуватися до нових умов, що є важливим у кризовий час. Наявність розвинутих галузей економіки (аграрний сектор, ІТ-сектор тощо); стратегічне географічне розташування, що створює можливості для економічного співробітництва та розвитку людського потенціалу. Це дозволяє використовувати сильні сторони для посилення позицій країни та створення висококваліфікованих робочих місць.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ СКЛАДАННЯ

SWOT-аналізу розвитку людського потенціалу в умовах кризи

2. Визначення **слабких сторін** передбачає аналіз, що допомагає виявити нестачу кваліфікованих кадрів, проблеми з доступом до якісної освіти, недостатню підтримку інновацій та технологій розвитку, низький рівень заробітної плати, недостатнє фінансування освіти, охорони здоров'я та соціального захисту, проблеми з ефективністю державних інституцій, корупція та неефективне управління та інші фактори, що не сприяють ефективному розвитку людського потенціалу.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ СКЛАДАННЯ

SWOT-аналізу розвитку людського потенціалу в умовах кризи

3. Зовнішні **можливості** – це можливі фактори зростання, такі як підтримка міжнародних освітніх програм, доступ до передових технологій, можливість залучення інвестицій у сферу людського капіталу, створення умов для повернення спеціалістів, які виїхали за кордон, через державні програми та інвестиції, а також інтеграція з міжнародними ринками праці.

4. **Загрози** – це аналіз зовнішніх ризиків, наприклад, тривалий військовий конфлікт, активні міграційні процеси, відтік висококваліфікованих кадрів, демографічні проблеми (старіння населення), кризи в економіці, зростаюча нерівність між різними регіонами та соціальними групами, що ускладнює доступ до освіти, медичних послуг та можливостей для розвитку. Все зазначене може вплинути на доступ до ресурсів та нестабільність ринку праці.

За результатами проведеного SWOT-аналізу необхідно сформулювати комплекс заходів, які повинні бути пріоритетними стратегічними завданнями для збереження та розвитку людського потенціалу в контексті сталого розвитку та підвищення якості життя населення країни.

